

Formalno-prawne aspekty funkcjonowania kół gospodyń wiejskich

Opracowała Agnieszka Rojewska

Stare Pole, grudzień 2021 r.

Według obowiązującej ustawy koła gospodyń wiejskich są dobrowolną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną organizacją mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczość i aktywności na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich.

Koło gospodyń wiejskich może prowadzić działalność w następujących ramach prawnych:

- **Stowarzyszenie rejestrowe**, które działa na mocy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach.

Stowarzyszenie rejestrowe jest:

- dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych;
- wymaga wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego;
- do założenia stowarzyszenia potrzeba min. 7 osób;
- stowarzyszenie posiada osobowość prawną;
- ma możliwość zrzeszania się;
- może prowadzić działalność gospodarczą;
- może prowadzić odpłatną działalność pożytku publicznego;
- może tworzyć oddziały.

Dochody stowarzyszenia to:

- składki członkowskie,
- dotacje,
- darowizny, spadki, zapisy,
- działalność gospodarcza,
- odpis z 1%, jeśli stowarzyszenie posiada status organizacji pożytku publicznego (OPP)
- **Stowarzyszenie zwykłe** nie posiada osobowości prawnej, jest uproszczoną formą stowarzyszenia, a do jego założenia wystarczą 3 osoby fizyczne, które uchwalają regulamin działalności, określający w szczególności:
 - nazwę stowarzyszenia zwykłego,
 - cel lub cele,
 - teren i środki działania,
 - siedzibę,

- przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykłe,
- sposób nabycia i utraty członkostwa,
- sposób rozwiązania stowarzyszenia,
- stowarzyszenie rejestrowane jest w rejestrze starostwa powiatowego.

Dochody stowarzyszenia zwykłego to:

- różne formy finansowania takie jak: składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku stowarzyszenia, ofiarność publiczna (zbiórki publiczne) oraz dotacje;
- mogą ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego, a także przekształcać się w stowarzyszenie tzw. rejestrowe (działające na zasadach ogólnych), o ile zgromadzą min. 7 członków.

Stowarzyszenia zwykłe nie mogą:

- powoływać swoich oddziałów terenowych,
- łączyć się w związki stowarzyszeń,
- prowadzić działalności gospodarczej,
- prowadzić odpłatnej działalności pożytku publicznego,
- zrzeszać osób prawnych (np. firm, spółek, innych stowarzyszeń, fundacji itp.).

- **Koło gospodyń wiejskich jako samodzielne kółko rolnicze** działa na podstawie przepisów Ustawy z dnia 8 października 1982 roku o społeczno-zawodowych organizacjach rolników. Obowiązuje je wpis do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Posiada osobowość prawną. Może powoływać i być członkiem spółdzielni.
- **Koło gospodyń wiejskich jako jednostka organizacyjna kółka rolniczego**, określa swój regulamin i zasady działania. KGW samodzielnie nie posiada osobowości prawnej, wszelkie działania w imieniu KGW przejmują kółka rolnicze.
- **Koło gospodyń wiejskich jako osobowość prawna w mocy ustawy o KGW** działa na podstawie przepisów Ustawy o kołach gospodyń wiejskich z 9 listopada 2018 roku. Zgodnie z ustawą na terenie jednej wsi, sołectwa położonego w granicach administracyjnych miasta lub miasta do 5000 mieszkańców, może mieć siedzibę jedno koło gospodyń wiejskich.

Terenem działalności koła gospodyń wiejskich może być:

- jedna bądź więcej wsi,
- sołectwo (lub sołectwa) położone w granicach administracyjnych miast,
- miasto (lub miasta) do 5000 mieszkańców.

Na podstawie wpisu do Ogólnopolskiego Rejestru KGW ARiMR otrzymuje osobowość prawną. KGW jest traktowane jako organizacja pozarządowa.

Koło gospodyń wiejskich, w myśl ustawy, działa na podstawie uchwalonego statutu, który określa:

- nazwę i siedzibę koła;
- przedmiotowy i terytorialny zakres działalności koła;
- cele i zadania koła oraz środki do ich realizacji;
- sposób nabywania i utraty członkostwa oraz przyczyny utraty członkostwa w kole;
- prawa i obowiązki członka koła;
- sposób ustanawiania i regulowania składek członkowskich, organy koła: kompetencje, okres kadencji, tryb wyboru i odwołania;
- warunki podejmowania i ważności uchwał organów koła;
- majątek koła oraz sposób dysponowania tym majątkiem;
- sposób reprezentowania koła na zewnątrz;
- tryb zmiany statutu koła;
- tryb likwidacji koła.

Członkowie koła i warunki członkostwa

- członkiem koła gospodyń wiejskich może być każda osoba, która ukończyła lat 18;
- jednocześnie można być członkiem tylko jednego koła gospodyń wiejskich;
- za zgodą przedstawicieli ustawowych w działalności koła mogą brać także osoby, które ukończyły lat 13. Osoby te mogą również tworzyć młodzieżowe i dziecięce organizacje wspomagające realizację celów koła;
- z inicjatywą założenia koła gospodyń wiejskich może wystąpić co

najmniej 10 osób, które ukończyły 18 lat i których miejscem zamieszkania jest wieś będąca terenem działalności koła, sołectwo położone w granicach administracyjnych miasta albo miasto do 5000 mieszkańców.

Związek KGW – koła gospodyń wiejskich, w ramach ustawy, mają prawo do zrzeszania się i tworzenia związku kół. Do utworzenia związku wystarczą dwa koła. Związek należy zgłosić do Rejestru KGW. Związek uchwała własny statut.

Dochody koła gospodyń wiejskich:

- składki członkowskie,
- darowizny i spadki,
- dotacje i dofinansowanie zewnętrzne,
- ofiarność publiczna,
- działalność zarobkowa,
- działalność gospodarcza.

Obowiązki koła jako organizacji pozarządowej:

- prowadzenie księgowości/UEPiK (*uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów*). Jak każdy inny podmiot koło podlega ustawie o rachunkowości;
- składanie sprawozdań finansowych przy pełnej księgowości lub deklaracji CIT-8 przy UEPiK;
- od 2019 roku deklaracje i sprawozdania do US należy podpisywać podpisem kwalifikowanym.

Uproszczona ewidencja przychodów i kosztów (UEPiK)

Koła mogą prowadzić UEPiK (*uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów*), gdy osiągają przychody wyłącznie z:

- działalności statutowej z tytułu składek członkowskich, darowizn, zapisów, dotacji, pomocy finansowej;
- sprzedaży wyrobów sztuki ludowej, w tym rękodzieła i rzemiosła ludowego i artystycznego lub żywności regionalnej;

- z tytułu sprzedaży, najmu lub dzierżawy majątku;
- z tytułu odsetek od środków pieniężnych na rachunkach bankowych lub rachunkach w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych;
- nie posiadają statusu organizacji pożytku publicznego;
- w roku poprzedzającym rok podatkowy osiągnęły przychody w wysokości nieprzekraczającej 100 000 zł.

Chęć prowadzenia UEPiK należy zgłosić do Urzędu Skarbowego do końca pierwszego miesiąca roku podatkowego za pośrednictwem powiatowego biura ARiMR.

Rozporządzenie Ministerstwa Finansów z dnia 7 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów przez koła gospodyń wiejskich.

*Opracowano na podstawie materiałów udostępnionych
przez ARiMR oraz materiałów szkoleniowych*